DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.11(198).32

Омельчук О.В.
кандидат педагогічних наук, доцент
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова, м. Київ
ORCID ID: 0000-0003-1771-730X
Плющакова О.В.
старший викладач,
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова, м. Київ
ORCID ID: 0000-0003-4144-118X
Заїка В.В
доцент кафедри теорії та методики фізичного виховання,
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, м. Київ
https://orcid.org/0000-0001-9872-360X

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК НАУКОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА АКАДЕМІЧНОГО ПИСЬМА У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

Авторами проаналізовано сутність та специфіку формування навичок наукової комунікації й академічного письма у майбутніх фахівців фізичної культури і спорту. Проаналізовано змістові компоненти наукової комунікації, вимоги до академічного письма, особливості роботи зі спеціальною фаховою термінологією, логікою викладу та структурою наукових текстів.

Розглянуто роль цих навичок у професійній підготовці майбутніх фахівців галузі, визначено чинники, що впливають на якість їх оволодіння, та окреслено педагогічні умови, які сприяють розвитку академічної грамотності. З'ясовано чинники, що впливають на успішність формування дослідницької культури студентів, зокрема роль цифрових технологій, практико орієнтованого навчання та сучасних педагогічних підходів

Запропоновано методичні рекомендації щодо удосконалення підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту у сфері наукової комунікації, рекомендації щодо інтеграції науково-комунікативних та письмових компетентностей у навчальний процес закладів вищої освіти фізкультурного профілю.

Ключові слова: *наукова комунікація, академічне письмо, фізична культура і спорт, професійна підготовка, науково-дослідна діяльність, дослідницька компетентність, фахова термінологія, освітні технології.*

Specifics of Developing Scientific Communication and Academic Writing Skills in Future Specialists of Physical Culture and Sports*. The authors analyze the essence and specifics of developing scientific communication and academic writing skills among future specialists in physical culture and sports. The content components of scientific communication, the requirements for academic writing, and the features of working with specialized professional terminology, the logic of presentation, and the structure of scientific texts are examined.*

The role of these skills in the professional training of future specialists in the field is discussed, the factors influencing the quality of their acquisition are identified, and the pedagogical conditions that contribute to the development of academic literacy are outlined. Factors affecting the successful formation of students' research culture are determined, including the role of digital technologies, practice-oriented learning, and modern pedagogical approaches.

Methodological recommendations are proposed for improving the training of future specialists in physical culture and sports in the field of scientific communication, as well as recommendations for integrating scientific-communicative and writing competencies into the educational process of higher education institutions specializing in physical culture.

Key words: *scientific communication, academic writing, physical culture and sports, professional training, research activities, research competence, professional terminology, educational technologies.*

Вступ. Сучасний фахівець фізичної культури і спорту має володіти не лише високим рівнем професійної майстерності та методичних знань, а й навичками якісної наукової комунікації та академічного письма.

Підвищення ролі науково-дослідної діяльності у спортивній галузі, необхідність обміну інформацією в міжнародному професійному середовищі, участь у проєктній діяльності та підготовка аналітичних документів актуалізують потребу у формуванні відповідних компетентностей вже на етапі університетської підготовки.

Попри очевидну важливість проблеми, низка досліджень указує на недостатній рівень сформованості академічної грамотності студентів [1], у тому числі, фізкультурних спеціальностей. Це зумовлено особливостями навчальних планів, орієнтацією на практичну діяльність, а також обмеженими можливостями для розвитку мовленнєвих та дослідницьких навичок [4-7].

Таким чином, актуальним є аналіз педагогічних умов і методичних підходів, які забезпечують ефективне формування навичок наукової комунікації та академічного письма майбутніх фахівців фізичної культури і спорту.

Науковці розглядають теоретичні засади наукової комунікації та академічного письма і з'ясовують, що «наукова комунікація» – це процес обміну знаннями, результатами досліджень і професійним досвідом між членами наукової спільноти [2]. У сфері фізичної культури вона спрямована на обґрунтування тренувальних програм, аналіз морфофункціональних механізмів адаптації та оцінку ефективності педагогічних і медико-біологічних впливів [4].

Здобувачам освіти необхідно оволодіти структурою наукового тексту, правилами цитування, принципами об'єктивності та відтворюваності даних [3; 5].

Отже, наукова комунікація у означеній сфері передбачає здатність чітко, логічно й аргументовано презентувати наукові результати, вести професійний діалог, дотримуватися вимог наукової етики та академічної доброчесності [1; 2].

Академічне письмо розглядається як процес створення структурованих текстів різних жанрів: наукових статей, звітів, проєктних обґрунтувань, методичних розробок.

Рис 1. Базові уміння, необхідні для здобувачів освіти факультету фізичної культури і спорту

Специфіка спортивної освіти полягає у поєднанні теоретичних знань із практичними тренувальними технологіями тому існують певні особливості формування дослідницько-комунікативних компетентностей у майбутніх фахівців фізичної культури і спорту.

З одного боку, здобувачі освіти мають високий рівень практичної комунікації, а з іншого – менш розвинені навички формального наукового письма.

До найбільш характерних труднощів на наш погляд, належать:

- ✓ недостатня увага до мовленнєвої підготовки у навчальних планах;
- ✓ домінування практичних дисциплін над теоретико-науковими;
- ✓ низька мотивація до наукової діяльності на ранніх етапах навчання;
- ✓ обмежений досвід підготовки наукових текстів.

Ми погоджуємося із твердженнями науковців [7-9], які вважають, що успішність формування навичок наукової комунікації значною мірою залежить від створення відповідних педагогічних умов, зокрема:

Інтеграція академічного письма у професійно орієнтовані дисципліни [5].

Це дозволяє здобувачам застосовувати навички письма до реальних фахових ситуацій (аналіз тренувального процесу, оцінка методик, інтерпретація результатів тестування).

Проєктно-дослідницький підхід [2; 4; 5; 6; 7]. Участь студентів у мінідослідженнях сприяє формуванню вмінь працювати з даними, формулювати висновки, оформляти наукові тексти.

Використання цифрових інструментів комунікації [12; 15]. Онлайн-платформи, сервіси спільного редагування текстів та тренажери академічного письма підвищують якість навчання.

Міждисциплінарні завдання [9; 10]. Синергія спортивної науки, педагогіки, медицини та психології вимагає від студентів точних формулювань і вміння інтегрувати знання з різних сфер.

Для ефективної підготовки здобувачів освіти до наукової діяльності необхідно використовувати елементи проблемного навчання, що стимулює критичне мислення і вміння аргументувати позицію, а крім того доцільно впроваджувати наступні методики до розвитку навичок наукового письма (Рис. 2).

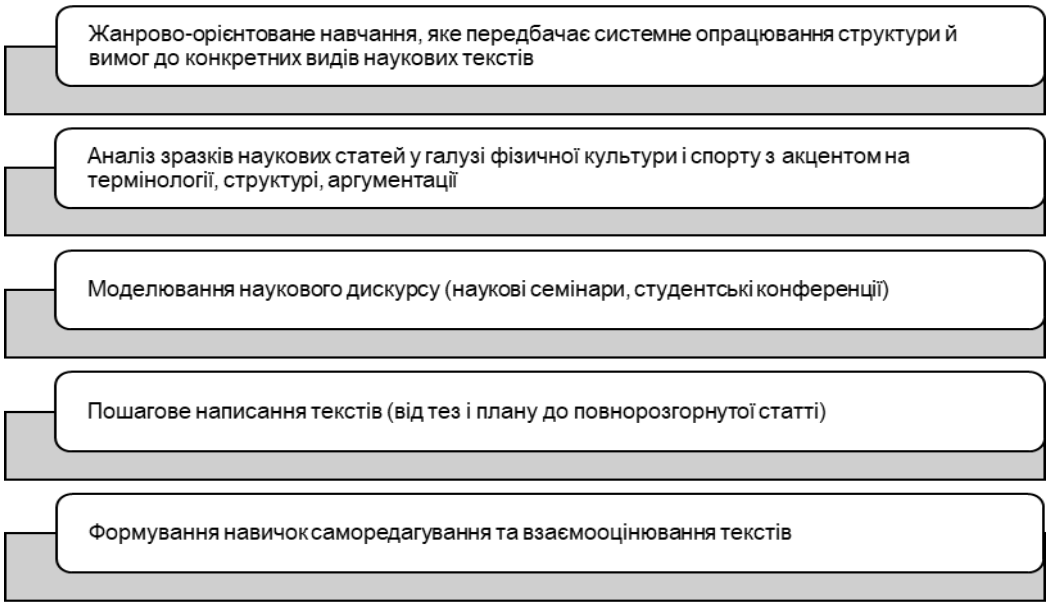

Рис. 2. Методичні підходи до розвитку навичок наукового письма

Висновки. Формування навичок наукової комунікації та академічного письма у майбутніх фахівців фізичної культури і спорту є складовою їхньої професійної компетентності. Ці навички забезпечують здатність до дослідницької діяльності, участі у наукових проєктах, розробки методичних матеріалів, ефективної взаємодії в академічному та професійному середовищі.

Для посилення науково-комунікативної підготовки важливо створювати міждисциплінарне освітнє середовище, застосовувати сучасні педагогічні технології та інтегрувати академічне письмо у практико-орієнтовані дисципліни. Цілеспрямована методична робота сприяє формуванню зрілої академічної культури та підвищує якість професійної підготовки майбутніх фахівців у сфері фізичної культури і спорту.

Література

1.Ахметов Р. Ф., Кутек Т. Б. (уклад.) (2022) Методика і методологія наукових досліджень у фізичному вихованні та спорті : навч. посіб. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 192.

2.Бондаренко, І., Кураса, Г., Головаченко, І., & Бондаренко, О. (2022). Академічна доброчесність у системі освіти в галузі фізичної культури. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини*, 23, 29–38. http://visnyk-sport.kpnu.edu.ua/article/view/253857

3.Гресь, М. Я. (2022). Професійно-прикладна фізична підготовка майбутніх фахівців правоохоронної діяльності засобами оздоровчого фітнесу (Дисертація д-ра філософії, Національний університет фізичного виховання і спорту України). НУФВСУ.

4.Костирко, Т. М., Ларенкова, С. В., Бондар, І. В., & Жигалкіна, М. С. (2022). Академічне письмо: навчальний посібник. НУК.

5.Мукан, Н., & Кравець, С. (2021). Академічна та наукова комунікація у контексті підготовки докторів філософії. *Молодь і ринок*, 3(189). https://doi.org/10.24919/2308-4634.2021.233961

6.Насмінчук, І., & Громик, Л. (2024). *Академічне письмо та доброчесність*: навчально-методичний посібник. ПДУ.

7. Попова, О., & Сапранкова, К. (2023). Академічна культура як система цінностей та норм у закладах вищої освіти в умовах дистанційного навчання. *Scientific Collection "InterConf",* 181, 170–172. https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/article/view/4879

8. Стинська В.В., Салига Н.М., Процишин Н.А. (2024) Формування дослідницької компетентності студентів у закладі вищої освіти *Інноваційна педагогіка* Випуск 69. Том 2. 2024. 149-152. DOI https://doi.org/10.32782/26636085/2024/69.2.31

9. Хайчевська, Т. М. (2025). Академічне письмо у контексті наукової комунікації французькою мовою. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*, 71, 154–157.

10. Харченко, І. (2023). Формування навичок академічного письма майбутніх фахівців нефілологічного профілю в умовах інформаційно-освітнього середовища. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 64(2), 202–212. https://doi.org/10.24919/2308-4863/64-2-55

11. All European Academies (ALLEA). (2023). The European Code of Conduct for Research Integrity (Revised edition). https://allea.org/code-of-conduct/

12. European Students' Union. (n.d.). Statement on EHEA Academic Integrity. https://esu-online.org/policies/bm83-statement-on-academic-integrity/

13. Lysanets Yu.V., Bieliaieva O.M., Slipchenko L.B., Havrylieva K.H., Morokhovets H.Yu. (2021) Essential features of effective academic writing in English // The Medical and ecological problems. Vol 25, № 1-2. 41-43.

14. The Development of Scientific Communication Skills: A Qualitative Study of the Perceptions of Trainees and Their Mentors Acad Med. 2013 October ; 88(10): . doi:10.1097/ACM.0b013e3182a34f36.

15. Ken Hyland's essential bookshelf: Academic writing. Language Teaching , Volume 57 , Issue 3 , July 2024 , pp. 399 407 DOI: https://doi.org/10.1017/S0261444822000118

References

1. Akhmetov, R. F., & Kutek, T. B. (Eds.). (2022). Metodyka i metodolohiia naukovykh doslidzhen u fizychnomu vykhovanni ta sporti (Navchalnyi posibnyk). Vyd-vo ZhDU im. I. Franka.

2. Bondarenko, I., Kurasa, H., Holovachenko, I., & Bondarenko, O. (2022). Akademichna dobrochesnist' u systemi osvity v haluzi fizychnoi kul'tury. *Visnyk Kamianets-Podilskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Ohienka. Fizychne vykhovannia, sport i zdorovia liudyny, 23*, 29–38. http://visnyk-sport.kpnu.edu.ua/article/view/253857

3. Hrets, M. Ya. (2022). *Profesiino-prykladna fizychna pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv pravookhoronnoi diial'nosti zasobamy ozdorovchoho fitnesu* (Dysertatsiia d-ra filosofii, Natsionalnyi universytet fizychnoho vykhovannia i sportu Ukrainy). NUFVSU.

4.Kostyrko, T. M., Larenkova, S. V., Bondar, I. V., & Zhyhalkina, M. S. (2022). *Akademichne pys'mo: Navchal'nyi posibnyk*. NUK.

5.Mukan, N., & Kravets, S. (2021). Akademichna ta naukova komunikatsiia u konteksti pidhotovky doktoriv filosofii. *Molod' i rynok, 3*(189). https://doi.org/10.24919/2308-4634.2021.233961

6.Nasminchuk, I., & Hromyk, L. (2024). *Akademichne pys'mo ta dobrochesnist': Navchal'no-metodychnyi posibnyk*. PDU.

7.Popova, O., & Saprankova, K. (2023). Akademichna kultura yak systema tsinnostei ta norm u zakladakh vyshchoi osvity v umovakh dystantsiinoho navchannia. *Scientific Collection "InterConf", 181*, 170–172. https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/article/view/4879

16. Stynska, V. V., Salyha, N. M., & Protsyshyn, N. A. (2024). Formuvannia doslidnytskoi kompetentnosti studentiv u zakladi vyshchoi osvity. *Innovatsiina pedahohika*, 69(2), 149–152. DOI https://doi.org/10.32782/26636085/2024/69.2.31

8.Khaichevska, T. M. (2025). Akademichne pys'mo u konteksti naukovoi komunikatsii frantsuzkoiu movoiu. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriia: Filolohiia, 71*, 154–157.

9.Kharchenko, I. (2023). Formuvannia navychok akademichnoho pys'ma maibutnikh fakhivtsiv nefilolohichnoho profiliu v umovakh informatsiino-osvitnioho seredovyshcha. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk, 64*(2), 202–212. https://doi.org/10.24919/2308-4863/64-2-55

10. All European Academies (ALLEA). (2023). The European Code of Conduct for Research Integrity (Revised edition). https://allea.org/code-of-conduct/

11. European Students' Union. (n.d.). Statement on EHEA Academic Integrity. https://esu-online.org/policies/bm83-statement-on-academic-integrity/

12. Lysanets Yu.V., Bieliaieva O.M., Slipchenko L.B., Havrylieva K.H., Morokhovets H.Yu. (2021) Essential features of effective academic writing in English // The Medical and ecological problems. Vol 25, № 1-2. 41-43.

13. The Development of Scientific Communication Skills: A Qualitative Study of the Perceptions of Trainees and Their Mentors Acad Med. 2013 October ; 88(10): . doi:10.1097/ACM.0b013e3182a34f36.

14. Ken Hyland's essential bookshelf: Academic writing. Language Teaching , Volume 57 , Issue 3 , July 2024 , pp. 399 407 DOI: https://doi.org/10.1017/S0261444822000118

DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.11(198).33

Павлюк Ірина
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент
завідувачка кафедри фізичного віховання
Національний університет харчових технологій, м. Київ
https://orcid.org/0000-0002-1268-6658

РУХОВА АКТИВНІСТЬ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС COVID-19 ТА ВІЙНИ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ, ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

У статті розглянуто особливості рухової активності студентської молоді в умовах пандемії COVID-19 та воєнного стану в Україні. Проведено анкетування студентів університетів з метою виявлення змін у частоті, тривалості та мотивації до занять фізичними вправами протягом 2020–2025 рр. Встановлено, що понад половина опитаних (близько 73%) підтримують рухову активність на рівні 2–3 разів на тиждень, водночас близько 10% не займаються фізичними вправами взагалі. Виявлено зниження інтенсивності активності у період пандемії та під час війни, що зумовлено обмеженням доступу до спортивної інфраструктури, дистанційним навчанням і психологічним стресом. Запропоновано шляхи активізації фізичного виховання у сучасних умовах — впровадження онлайн-фітнесу, коротких тренувань, мобільних застосунків та університетських програм підтримки здоров'я.

Ключові слова: *студенти, рухова активність, COVID-19, війна в Україні, фізичне виховання, здоров'я молоді.*

Pavliuk Iryna. Student activity during covid-19 and the war in ukraine: problems, prospects, solutions. *The article examines the peculiarities of students' physical activity during the COVID-19 pandemic and the wartime period in*